

Benedek Elek:
A fekete havas

Editura Kedvenc Kiadó
Székelyudvarhely, 2019

E mű részleteinek vagy teljes egészének közlése bármilyen médiában a kiadó írásbeli engedélye nélkül tilos és büntselekmény a hatályban lévő törvények szerint.

Reproducerea parțială sau integrală a ediției fără acordul editurii este interzisă și se pedepsește conform legilor la vigoare.

Borítótér: Szitai György Ferenc

Illusztrációk: Eröss Csongor

Megrendelhető:

0744-505331

0744-611095

E-mail: kedvenckiado2012@gmail.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ELEK, BENEDEK

A fekete havas/ Benedek Elek. - Odorheiu Secuiesc : Kedvenc Kiado, 2019

ISBN 978-606-8638-82-9

TARTALOM

AZ ARANYGYAPJAS KOSOK	4
A TALLÉROS KALAP	22
A HÉTSZÉPSÉGŰ KIRÁLYKISASSZONY	29
HAMMAS GYURKA	39
A HALÁSZ FIA	50
A FEKETE HAVAS	65
A TIZENKÉT VARJÚ	78
JANKALOVICS	86
A KEREK KŐ	101
TÖBBSINCS KIRÁLYFI	108
AZ ELRABOLT KIRÁLYKISASSZONY	125
JÉGORSZÁG KIRÁLYA	133
KONDÁS JANKÓ	145
AZ EMBER A LEGERŐSEBB	157

AZ ARANYGYAPJAS KOSOK

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy gazdag pásztorlegény, s annak kilencvenkilenc juha s három aranygyapjas kosa. De aztán olyan szép három állat volt ez a három aranygyapjas kos, hogy még a király nyájában sem volt azoknak párja. Őrizte is a legény, mint a szeme fényét. Aludni is úgy aludt, mint a nyúl: csak a fél szemét hunyta le, a másikkal mindig a kosokat nézte.

Egyszer csak elkövetkezett a tél, a legény béreked a nyájával, de hát nagy volt a baj, mert nem termett abban az esztendőben elég széna, s drága pénzért sem kapott még egy szálát sem. Mit csináljon? Az a sok drága juh s azok a gyönyörű kosok most mind egymásra döglenek az éhségtől. Ő bizony - gondolja magában - egyet sem bucsálódik, hanem elhajtja valamerre a szegény állatokat, s addig megy velük, amíg valahol harapni- valót talál nekik.

Hát csakugyan el is indul a juhokkal. Elöl ment a három kos, nagy búsán bégetve, mert már két álló napja nem kaptak csak egy harapás szénát sem. Addig mennek, addig mendegélnek, hogy elérnek egy nagy rengeteg erdőbe. Ennek az erdőnek a kellős közepében volt egy nagy pusztaság, s hát azon a pusztán annyi szénaboglya, hogy a szem nem tudta belepni!

Hej, megörvend a legény, s azt mondja magában, hogy ő bizony nem megy tovább egy lépést sem, ezen a helyen megtelepedik, s beleáll a szénába, akárkié legyen.

Nagy hirtelen széjjelhányt egy boglyát, s azt egy szempillantásra fel is szedegették az állatok.

No! eltelik egy nap, egyik boglya fogyott a másik után, s nem is nézett arra senki lélek.

De másnap virradóra csak odajő egy óriás, akkora, hogy a feje az eget verte, s nagy mérgesen a legényre támad:

- Hogy mered az én szénámat étetni, te emberizink?

Aj, megijed a legény szörnyűségesen! Az a rettentő nagy óriás most mindjárt kitapodja még a lelkit is! Mondja neki:

- Ne haragudjék, óriás bátyám uram, hiszen megfizetem, amit a juhaim megették.

- Nem kell a pénzed - mondta az óriás -, hanem most mindjárt ölj meg harminchárom juhot s egy aranygyapjas kost, azokat egyszerre süsd meg, mert ma még nem früstököltem.

Mit csináljon szegény feje? Meg kellett hogy ölje azokat a drága szép juhokat, de még az aranygyapjas kost is. Hej, de szomorú volt a legény, szinte megrepedt a szíve, mikor a kést az aranygyapjas kos hasába akasztotta. De már ennek meg kellett történni. Előkerít az óriás egy rengeteg nagy üstöt, abba beléhányták a teméntelen sok húst, aztán olyan tüzet csaptak alá, hogy még hetedhét országon is túl világolt a lángja. Meg is sült egy percre annak a harmincnégy állatnak a húsa, s az óriás - akár hiszitek, akár nem - csak belémerített háromszor az üstbe az ő kanáljával, s három falásra mind egy befaló falásig bekapta azt a finom tokányt. Azzal azt sem mondta: hé, legény, cseréljünk pipát - továbbállított.

- No - mondta a legény magában -, én ugyan jó drágán megfizettem azt a kicsi szénát. - Tusakodott, vajon ott maradjon-e!

Ő bizony ott marad. Nem bánja már, ha ennyiben van, egye meg mind, amennyi juha van, az a nagybelű óriás.

Megint csak nekiesett két-három boglyának, széjjelhányta, s jóltartotta a juhait. Elkövetkezik a másnap reggel, s hát megint jó az óriás. Már messziről kiáltotta:

- Hamar, legény, hamar ölj le harminchárom juhot s az aranygyapjas kost, mert ma még nem früstököltem.

Mit volt mit tenni, csak megölt harminchárom juhot s az aranygyapjas kost is utána. Az óriás három falásban ezeknek is megette a húsát, s azzal tovább sétált nagy begyesen.

Még éppen harminchárom juha s egy aranygyapjas kosa volt a legénynek. A szíve is sírt, ha rájuk nézett. Ha még ezeket is megeszi az óriás, elmehet világgá, úgy marad, mint az ujjam.

Elkövetkezik a harmadik reggel is, hát csakugyan jó az óriás, s messziről kiabálja:

- Hé, legény, hé! Hát azok a juhok még élnek? Mindjárt megöld valamennyit, mert különben szörnyű halált halsz!

Könyörög a legény, istenkedik, hogy hagyja meg már azt a keveset, de az óriás még egy juh farkát sem engedett.

- Hallod-e, hé - mondta a legénynek -, ne huzalkodj nekem sokáig, hanem duvazd ki a bőrükből azokat a juhokat, mert különben csúfot látsz.

Megöli a legény mind egy szálíg a juhokat meg a kost is, beléhányja a teméntelen sok húst az üstbe, s egy nagy rúddal keveri, keveri nagy keservesen.

Egyszerre az óriás, mit gondolt, mit nem, leheveredik a tűz mellé, s elszenderedik.

- No, megállj, te istentelen - gondolja a legény -, nem eszel ebből a húsból, tudom azt az egyet. - Azzal csak kimerített egy kanál jó forró zsírt, s az óriás szemére loccsantotta. Szörnyűt bődült az óriás, felszökik a tűz mellől, tapsant ide, tapsant oda nagy lábaival, ha valahogy rátapsinthatna a legényre.

- No, te emberizink - ordított az óriás -, kioltottad a szemem világát, de vigyázz, hogy a kezem közé ne kerülj, mert erősen megkeserülöd.

Eleget innét is, eleget túl is, kerítgeti mindenféleképpen, de nem volt annyi lelke s istene, hogy meg tudja fogni a legényt. Gondolja az óriás, ezt így soha meg nem fogod, míg a világ s még két nap, ha szép szerint nem. Elkezdett a legénynek hízelkedni mindenféle mézesmázos beszédekkel, hogy így s hogy úgy, hogy őt vezesse mindenfelé, ha már megvakította, és bizony nem bánja meg.

- Nem én - mondta a legény -, szeretnél, ugye, engemet is megenni? Abból nem eszel!

Azt mondta most az óriás:

- Látom, hogy nem lehet túljárni az eszeden, te pásztorlegény. Jól van hát, járj te is békével. Hanem ha már megettem a juhaidat, nem akarom, hogy egész károd legyen, adok neked egy gyűrűt, azt húzd fel az ujjadra, s nagy hasznát veszed, bármerre járj ezen a világon.

Erre az óriás ledobott egy gyűrűt, a legény pedig nagy hirtelen felkapta, s a kisujjára húzta.

Hát ahogy felhúzta, az a gyűrű csak elkezd kiabálni:

- Erre, erre, vak óriás! Erre, erre, vak óriás!

Haj! Megijed a legény, mert az óriás csakugyan ment a gyűrű

hangja után. No, most mit csináljon, mindjárt agyontapossa a vak óriás! Eleget akarja lehúzni a gyűrűt, de az úgy az ujjára tapadt, hogy semmiképpen nem tudta lehúzni. Mit volt mit tenni, előrántotta a bicsakját, lenyisszentette az ujját. Volt ott közelibe egy feneketlen tó, s abba belédobta az ujját gyűrűstül.

A gyűrű pedig a tóban is csak azt kiabálta:

- Erre, erre, vak óriás! Erre, erre, vak óriás!

Az óriás ment is utána, s egyszerre csak belépett a feneketlen tóba. Úgy elmerült, hogy soha meg nem látta többet az isten áldott napját.

- No, ettől nem kell többet félnem - mondta a legény -, hanem most már én is mehetek világgá.

Elindul a legény, megy, mendegél a nagy rengetegben. Amint menne, találkozik egy szörnyű nagy fekete medvével.

El akar futni, de a medve megszólal, s azt mondja neki:

- Állj meg, hé, ne fuss, mert számadásom van veled. Tudod-e, hogy ki vagyok én? Én annak az óriásnak a testvére vagyok, akit te megvakítottál. Megölhetnélek, de most meghagyom életedet. Hanem azt mondom neked, hogy meg ne merj házasodni az életben, mert ha még a világ végén leszel is, megtalálalak, s szörnyű halált halsz.

Fogadkozik a legény, hogy ő nem házasodik meg, hiszen nem is kapna feleséget, mikor nincs neki semmije a földkerekségen. Azzal továbbmegy nagy szomorúan. Hej, búsult szegény feje, hogy mit is ér az ő élete, ha meg nem házasodhatik!

Megy, mendegél, kiér az erdőből is, s annak a szélén talál egy házat. Abban lakott egy özvegyasszony egyetlen leányával. Bemegy, köszön, s kérdi az asszony, hogy mi járatban van.

- Én bizony, édes nénémasszony, szolgálatot keresnék, ha valaki megfogadna - feleli a legény.

Az özvegyasszonynak megtetszik a legény, s befogadja szolgának. Eltelik egy esztendő, eltelik kettő, s a legény még mindig az özvegyasszonynál lakott. Nem tudott megválni a háztól, mert erősen belé talált habarodni az özvegyasszony leányába. A leány is szerette, s a legény egyszer csak előállott, s megkérte a kezét az özvegyasszonytól. Az pedig azt mondta, hogy nem bánja, ásó-kapa válassza el őket, ha szeretik egymást.

Elfelejtette a legény erős szerelmében, hogy mit mondott a medve, s nagy lakodalmat csapott, de amikor a legjavában folyt a multság, egyszer csak szörnyűséges mormogás hallatszik az ajtóban. Aj, megijed a legény! No, ez bizonyosan a medve. Az volt csakugyan. Cammogott be, s egyenest a legénynek tartott.

Azt mondja a legény a mátkájának:

- Szívem szerelme, nekünk most meg kell válnunk. Elfelejtettem, hogy nekem nem szabad megházasodnom soha ez életben. Az a medve, aki amott jó errefelé, mindjárt megöl.

Sírt a legény, sírt a leány keservesen, elbúcsúztak egymástól, de hogy soha el ne felejtsék egymást, egy gyűrűt kettétörtek, egy zsebkendőt pedig kettéhasítottak, felét eltette a leány, felét a legény a gyűrűnek is, a kendőnek is, s úgy indult a legény bujdosásba.

Azt mondta, hogy éppen a világ végire megy. Hanem a medve utána kiáltott:

- Most megmenekedtél, hanem vigyázz, mert megtalállak, ha

a föld alá bújsz is!

Megy a legény hetedhét ország ellen, hegyeken-völgyeken át, s talál egy kicsi házat. Bemegy oda, s hát ott egy olyan ősz öregember lakik, hogy az orra éppen a térdit veri. Köszön neki:

- Adjon isten szerencsés jó estét, öregapó.

- Szerencséd - feleli az ősz ember -, hogy öregapónak szólítottál, mert különben halál fia vagy. Hát hol jársz itt, ahol madár se jár?

Elmondja a legény minden bűját-baját. Nem tudja, mitévő legyen, szeretne megházasodni, de egy istentelen, medve erőst fenekedik az életire, mindenfelé kíséri, akármerre menjen.

Azt mondja az ősz ember:

- Édes fiam, én nem tudok ez ellen semmit tenni, hanem adok egy gyűrűt; aztán menj azzal tovább. Innét kétnapi járásra lakik egy nálam is öregebb ember, mondjad neki, hogy mit adtam, talán ő is ad valamit.

Megköszöni a legény a gyűrűt, s továbbindul. Két nap múlva csakugyan elérkezik, ahová az ősz ember igazította. De abban a házban olyan ősz ember lakott, hogy az elsőnek apja lehetett volna.

Köszön ennek is:

- Szerencsés jó estét, öregapó!

- Áldott szerencséd, hogy öregapónak szólítottál. Hát mi szél vetett ide, édes fiam?

Mondja a legény a dolgát, s hogy egy ősz ember igazította ide, ha ő is adna valamit.

Azt mondja az ősz ember:

- Egyebet én sem adhatok, fiam, gyűrűnél, csak tedd el jól, s menj még két napot, aztán találsz egy házat, abban még nálam is öregebb embert, majd ad az is valamit.

Megy a legény, s meg sem állott, míg ahhoz a házhoz nem ért. Ott ült egy nagy karosszékbén az ősz ember, az ölében egy nagy könyv volt, s abból olvasgatott. Köszön a legény, az ősz ember fölnéz, s azt mondja:

- No, éppen kerek száz esztendeje, hogy embert nem láttam, hát te hogy kerültél ide, te szegény legény?

Mondja a legény, hogy miben jár.

- Jól van, édes fiam, ne búsulj. Adok én is egy gyűrűt neked, tedd a többihez. Aztán menj tovább, s addig menj, míg az út kétfelé nem válik. A két út közt van egy domb, a három gyűrűt tedd le oda, te pedig feküdj rájuk, s el ne mozdulj reggelig, aludj ott egész éjjel. Mikor reggel megébredsz, három nagy kutya lesz melletted a három gyűrű helyett. Egyet szólíts Mindentudónak, egyet Világonátallátónak, s a harmadikat szólítsd Földnehezének. Menj aztán ezekkel, amerre a szemed lát, ne félj a medvétől.

Megköszöni szépen a legény a jó tanácsot, elbúcsúzik, s továbbindul. Másnap estére kelve keresztúthoz ér, s ott meg is állapodik. Hát csakugyan volt egy domb ott. Leteszi a három gyűrűt, ráfekszik, elalszik, s reggel, mire felébred, akkora három kutya heverészett mellette, mint három nagy sütőkemence. Mondja egymás után a nevüket, s mind a három elejibe szökik a nevire, s a legény jól megjegyzi, hogy melyik-másik.

